

EPIGRAMMÁK.

MÁSOKÉRT MEGHALNI DICSŐ.

Áll a' tánczvigalom jótékony czélra, dühönczként
 Járja az aszkóros Bandi a' fúrge magyart,
 Gondolván, ki ma legsziljabban lejt, szökik, ugrál,
 Az nyujt legkitünőbb emberi áldozatot.
 „Három a' táncz!‘ vig Bandi sipit 's csapkodja bokáit.
 Oszlik az éj, virrad; 's Bandi szegényke — halott!

IGAZSÁGMONDÁS ÉS KISZOLGÁLTATÁS.

„A' mint vetsz, úgy aratsz,“ olvas vala könyvből az úrfi;
 'S a' nevelő mondá: „balgatag ifju, ne hidd.
 A' nyomoru pór vet, 's mégis milly gyéren arathat,
 Ám arat a' gazdag, bár soha mit se' vetett.‘
 „Szent az alapmondás! — dörgé a' vár uia, hallván,
 A' fiu mentora mint fejti a' bölcs szavait.—
 A' mint vetsz, úgy aratsz!“ ezt mondva kitérta az ajtót,
 'S a' mentort karján csipve kilökte legott.

F. Jeszeney Osv.

LITERATURA.

UTAZÁS OLASZORSZÁGBAN.

Irtá CSÁSZÁR FERENCZ. Két kötet. Budapesten, Emich Gusztávnál. 1844.

Érdekes olvasmányra figyelmeztetem az „Életképek“ szép partolónóit, midőn íme Császár Ferencz olaszországi utazását mutatom be. Olly könyv ez, melyet minden művelt hölgynek bátran ajánlhatni, ki nemcsak mulékony pillanatnyi mulattatást keres az olvasásban, de szívesen vesz minden olly elmeszüleményt, melly eszmekörének támogatására is némileg szolgálhat. 'S ha van irodalmi mező, mellyen érdekest változatossal, köznapi valóságot költőiséggel, ember- és életismeretet regényes képekkel párosíthatni,

mellyen tanulságost kellemessel, egyéni véleményt idegen nézetekkel szerencsésen összeolvashatni: ugy az bizonyára a' nálunk még meglehetősen parlagon fekvő utleírás mezeje. Természetes, hogy illy munka szerzőjének, ha sikerrel akar feladata körül működni, ovakodnia kell minden felszeg egyoldalúságtól, minden rokon- vagy ellen-szenvi előleges elfogultságtól, mert különben tárgya, bármi ügyesen kezelje is azt, csak saját képzelmeinek feldicsőített lényképévé, vagy szűkkeblű utálatának 's ellen-séges szenvedélyének rabszülötti lenyomatává alakuland át. Illy utleírások azután inkább vonzó vagy visszataszító ábrándrajzok lesznek, mint eszmekelet ébresztő, ismereteket gazdagító, 's a' használni-akarást magoknak czelul tüzött elmemevek. Pedig milly ábrándos hatást szülhet sok fiatal elmére valamely ország- vagy nemzetnek azt dicsfényvel körülözlő 's felhevült lelkesedés előszeretetével felkarolása, azt már talán mi is tapasztalhatók; 's ellenkezőleg, milly borús színben tüntethet fel idegenek előtt egy országot és nemzetet a' látottak- 's tapasztaltaknak egyoldalú, epés felfogása, tudatlan becsmérlése vagy épen szántszándékos elferdítése, — azt bőven tanusítják szeretett hazánkról annyi külföldinek annyi szeretetlent, alaptalant és képtelent összetorlasztott firkája!

Igen, ha van tárgy, mellyre nézve — aránylagos őszinteség- és műveltséggel, tudomány- és izléssel — sikeresen egyesíthetni egyenes és mellékes hatást, az oktatva mulattatást, 's a' kellemesen fejtegető gondolatközlést, — az kétségtelenül a' nép- és országismertetés. 'S ha van ország, mellynek minden helyéről, 's hogy ugy mondjam, majd minden kövéről történetileg érdekest, 's költészileg magasztosat mondhatni, ugy az kétségtelenül Olaszország. Vagy nem Olaszföld-e az, melly a' borús századok multjában a' vadság és nagyság, a' kegyetlenség és műveltség, a' vérengzés és költészet, a' testverviszály és fénydicsőség, a' hatalom és zsarnokság, hazafiság és bitorlás, harci diadal és világhódító kereskedés, a' méhszorgalom és művészeti ihlet legcsudálatosb vegyítékét mutatja fel az emberiség, műveltség és szellemi fejlemény történeteinek vértől undok és magasztaltságtól bearányzott lapjain? Milly gazdag mező, 's milly dús aratás! — De mindezek közt mellyik tárgy az, melly legmaradandóbb sugárokat lövell át hozzánk, miknél még ma is felmelegül az érzelemben ifju kebel, 's mik még ma is fiatalági virulatot zománczolnak Italia bájvidékire? Nemde a' művészet az? Igen, a' művészet, lehető legerjedtebb 's legnemesebb értelmében: — építészet, festészet, szobrászat! mindannyi drága gyöngy a' kopár élet sivatag partjain, mellyek magok is, ha semmi egyéb báj nem diszítné a' világ jég- 's homoktorlatát, képesek volnának édent teremteni fel a' pusztá hantokon. 'S említsem-e a' művészetek művészetét, a' képző művészetek szellemi anyját, testvérét, lelkesítőjét, fényvezérét, védangyalát, a' költészetet? vagy nem virult-e itt a' költészet is legragyogóbb színek hatalmával: itt, hol Dante, Petrarca, Tasso és Ariosto lehellete szentesíté meg a' dús növényvilág minden fakadozó bimbáját? 'S a' dal és zene, a' költészet szellemiségének ezen égbe szárnyaló érzékítője, ezen isteni közvetítője a' szív legbensőbb érzelminek 's a' külérzések élvezetének, nem itt nyögé-e el az ébredő korszak első szelid szeráfsugalmait, nem itt harsogá-e el első diadalmi cherubkarait? 'S mindez nem él-e még most is változatlan ifju erőben? 'S volna-e tehát méltóbb tárgy olaszföld dicsőítésére, mint épen e' hervadatlan báju mennyei művészet? Nincs; — mert nincs tárgy, melly a'

mai korról gyöngédebb 's érthetőbb összhangzásban, a' mai érzelmekkel rokonabb atyafiságban, a' mai műveltséggel közvetlenebb csatlakozásban állana, mint épen ez.

'S e' szempontból indulva ki, szerző igen helyesen tevő, hogy olaszországi utazásának fősarkául a' művészetet választá; mert ez az, melly a' hajdani olaszhozt a' jelennek egy egészzé olvasztja, melly rózsafüzért vet a' multnak vériszonyira, mellynek ölen fölelevenül a' halál, 's tündéri ajakkal szól a' mai élethez. A' nagyság letűnt, 's csak emlékekben tükrözi egykori létét: — 's ez emlékeket művészet emelé. A' zsarnok vérengzés elpárolgott; gyászhelyein oszlopok szólnak intő például a' késő nemzedékhez; de az oszlop csúcsán művészet koszorúja lengedez. Az olly magasztosan érező szívek elhmvadtak; de érzelmeik élnek a' rege hangjain. Mindezt hű ecseteléssel az olvasó elébe állítani, vala szerző feladata, mellynek legnagyobb részt szerencsésen meg is felelt. A' művészet mellett azonban nem volt szabad feledni a' mai, legtöbb nyilatkozatiban jelentéktelen élet igényeit, 's ezeket, hogy érdekek magasuljon, össze kelle olvasztani a' történet, a' régiség jelentőségével, 's ezt is ügyes tapintattal tudá eszközölni szerző. Csak az egyet sajnálom, hogy az idegen nyelveken idézett felirásokat, költeményszakokat 'stb. nem mindig következetes pontossággal jegyzé oda hazai nyelvünkön is, holott némelyeknél ezt így találjuk; sajnálom pedig, mivel a' munka, mikép a' felajánlásból, de az egésznek folyamából is kitetszik, leginkább hölgyi olvasmányul van szánva; az idők pedig, mellyekben némely magyar hölgy többet értett például latinul, mint most talán iskoláit átfutott vagy átuszott némely ifju, nagyon nagyon tünedeznek. Egyébiránt ez csekélység, mert a' hölgy, kit valamely meg nem magyarázott idegen idézet érdekel, könnyen találhatand, ki megfelejtse azt. Sok helyen ugyan rövidebb, kerekdedebb lehetne az előadás, mert az áradozás könnyen gyöngíti a' hatást; azonban ezzel is könnyen kibékülünk, mert ürességgel mégsem találkozunk a' néholi szóbőség mellett sem.

Különös kellemet kölcsönöznek a' munkának a' közbeszött regécskék is; ilyen például a' második kötetben a' 'vak szobrász' története, mellyet a' szép olvasónő már az 'Életrépek' második füzetéből is dicséretesen ismer; ilyen az első kötetben Verona szakaszában a' 'volto barbaro' című regényes beszélyke. 'S miről legelőbb kelle szólnom, emelik becsét e' könyvnek a' hazai viszonyainkra tett gyakoribb alkalmazások és hasonlítások, mellyekben sok józan, czélszerű eszme, 's honfiulag hő érzés van elhintve. Szerzőnek igen számos tárgy felett elmondott magán véleményei a' komolyabb férfúnak is bő anyagot nyújthatnak egy-egy futó gondolatra.

Minek soroljam elő a' könyv jeles oldalait? hisz azokat nagyságtok legjobban élvezendik, ha azt elolvassák. Csak néhány főbb szakaszra akarom figyelmeztetni önököt, minő például: Velence, Milano, Genua, Piza, Firenze, Ferrara, mellyek magokban véve is egy-egy szép egészet képeznek, úgy hogy történeti, művészeti és népeleti oldaluknál fogva ismételt elolvasásuk is kedves élelmény lehet.

A' mi e' könyv nyelvezetét illeti, az a' tárgyhoz illő, egyszerű, világos; hol a' dolog úgy kívánja, költőileg emelkedett, 's egyáltalán gyöngéd és nemes hangú. Csak némely kissé ismeretlenül hangzó szó közbevegyítését sajnálom, 's pedig ismét a' főnebbi oknál fogva; mert ez utazás főtekintettel hölgyeknek levén írva, soha sem feledhetni, hogy a' hölgyeknek talán nem a' legkellemes multság, valamely meg nem

értett, és szokatlansága miatt egyelőre meg sem érthetett szó szónyomozási leszar-
maztatásán 's lehető értelmén gondolkozni. Nem akarom ezeket egyenkint kijegyez-
getni; szerző tudni fogja, mellyek azok, mi annál könnyebb, 's az egészre csak cse-
kélyke zavart okozható, mivel számuk nem tetemes. — Meggyőződésem az, hogy az
olaszországi utazást mindenki elégedetten teendi le kezéből; ezt tudva pedig annál
élénkebb vágygyal fogand olvasásához minden mivelt hölgy, minél gyérekbb irodal-
munkban illynemű művek, 's minél ajánlatosb az egésznek külseje is mind papirra mind
nyomatásra nézve, aránylag nem magas ár mellett; mert megjegyzendő, hogy nem
egy-egy kötet ára 3 pgó ft., mikép a' boritékra hibásan van nyomtatva, hanem mind-
két köteté.

Ney

KISFALUDI-ÜNNEPÉLY.

Hómály terült el nemzeti irodalmunk egén; csak egyes csillagok tündeztek föl,
bájtűzőkkel sovárgó sugárokat lövelve, a' jövendő titoklepte fejleményire, mintegy
jóserővel előzve meg a' leendő irodalmat. Igen, a' leendő irodalmat előzték meg
ama fénycsillagok; mert a' mennyei ihlet egyes, elszigetelten ható, 's a még alig
ébredező megértésnek korszakához szóló nyilatkozatai megvetheték ugyan első
alapjait az irodalomnak, de ezt magát még meg nem alakíthaták. 'S igen, jóserő-
vel tüntek föl a' szellemi nyilatkozatok ama hajnalcsillagai; mert, mi a' sötétség kö-
zepett olly hatályosan tudá fényét fellobogtatni, hogy ragyogványa a' terjedezett derü
öleében sem halványult el, annak önálló, benső erővel kelle birnia elvitathatlanul. 'S
földerengett a' korány, hajnalpir ömlött el a' nemzeti irodalom egén, mint mikor az
első szerelem pirja festi a' szemérmes szüz arczeit; mert e' hajnal üdvözleti pirját is
szerelem hevité; a' feselő irodalom, a' mindinkább szabadabban nyilatkozó szellem
minden lehellelte azt sugá: hazám, én szeretlek, 's műveltségedet emelni jövök; 's vi-
szont a' nemzet mindinkább hőbb vonzalommal simult a' hazai elmeszüleményekhez, 's
mondá: nemzeti irodalom, én szeretlek, s keblemre ölellek, hol ápolni foglak ezentul
férfiasan.

Fejledeztek a' honi elmék, beállt a' derü; elvállottak a' szellemi erő több jeles,
hősei, és szellemileg hatottak a' hazára, — 's lön irodalom. 'S a' szellemiség képvi-